

Īss apskats par nodokļu politiku Latvijā

Roberts Zīle
Eiropas Parlamenta deputāts

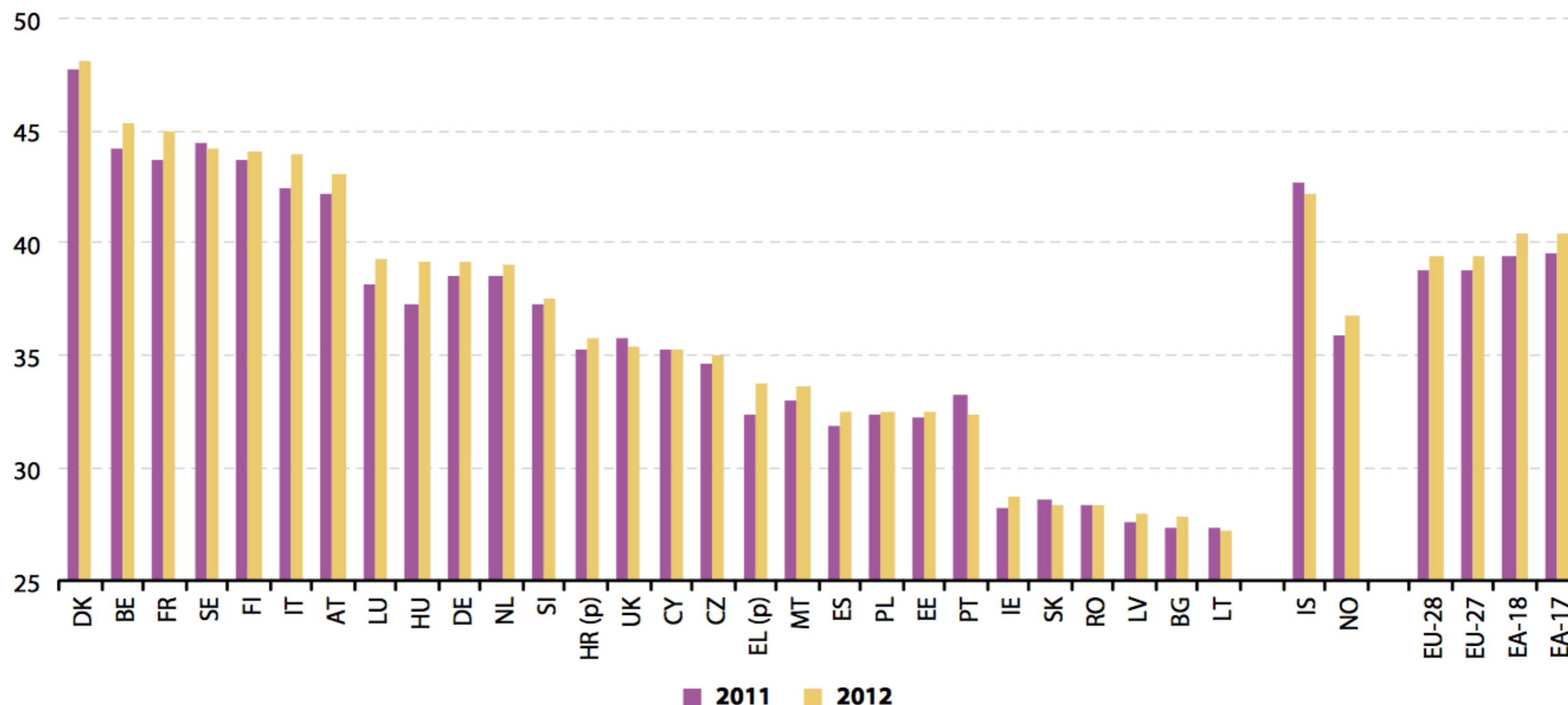
Rīga, 2015. gada 16. janvāris

Latvija salīdzinājumā ar Eiropas Savienību

	Latvija	Eiropas Savienība (vidēji)	
Nodokļu ienākumi (iesk. soc. iemaksas), % no IKP, 2012. g.	27.9%	39.4%	Kopējais nodokļu slogs Latvijā ir otrs zemākais Eiropas Savienībā (Bulgārijā tikpat, Lietuvā 27.2%).
Tiešie nodokļi no IKP / tiešie nodokļi no kopējā nodokļu sloga (2012. g.)	7.7%/27.6%	13.2%/33.4%	Tiešie nodokļi no IKP Latvijā ir daudz zemāki nekā vidēji Eiropas Savienībā.
Darbspēka nodokļi no IKP / no kopējiem nodokļu ieņēmumiem (2012. g.)	13.7%/49%	20.1%/51%	Darbspēka nodokļi no IKP Latvijā sastāda 13.7%, ES — 20.1%
Kapitāla nodokļi no IKP / no kopējiem nodokļu ieņēmumiem (2012. g.)	3.5%/12.6%	8.2%/20.8%	Kopējie kapitāla ienākuma nodokļi Latvijā ir zemāki nekā vidēji ES.
Netiešo nodokļu ieņēmumi no kopējiem nodokļu ieņēmumiem (2012. g.)	42.2%	34.5%	Netiešie nodokļi sastāda lielu daļu no kopējiem nodokļu ieņēmumiem. 1/4 no nodokļu ieņēmumiem sastāda PVN.
Sociālās iemaksas (% no IKP, 2012. gads) / sociālās iemaksas (no kopējiem nodokļu ieņēmumiem)	8.4%/30.2%	12.7%/32.4%	Sociālās iemaksas Latvijā, tāpat kā ES, sastāda aptuveni 1/3 no kopējiem nodokļu ieņēmumiem. Tomēr pret IKP, sociālās iemaksas ir krietni zemākas nekā vidēji ES.

Nodokļu ieņēmumi procentuāli no IKP

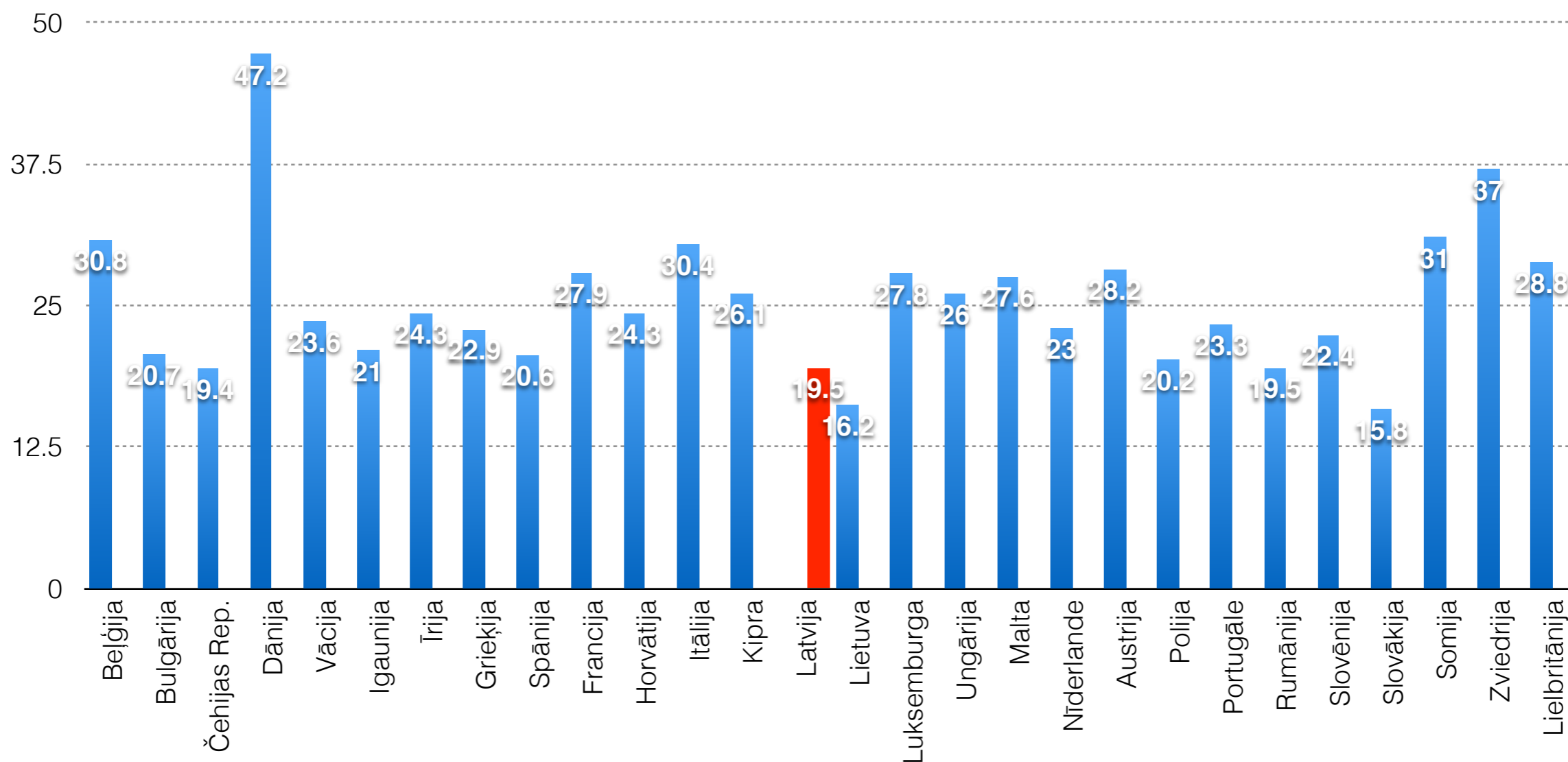
(iesk. soc. iemaksas), 2011. - 2012. gads

- 2012. gadā Eiropas Savienībā nodokļu ieņēmumi pret IKP bija lielākie Dānijā (48.1%), Beļģijā (45.4%) un Francijā (45%)
- Zemākie — Lietuvā (27.2%), Bulgārijā un Latvijā (27.9%)
- Vidēji ES — 39.4%

Nodokļu ieņēmumi procentuāli no IKP

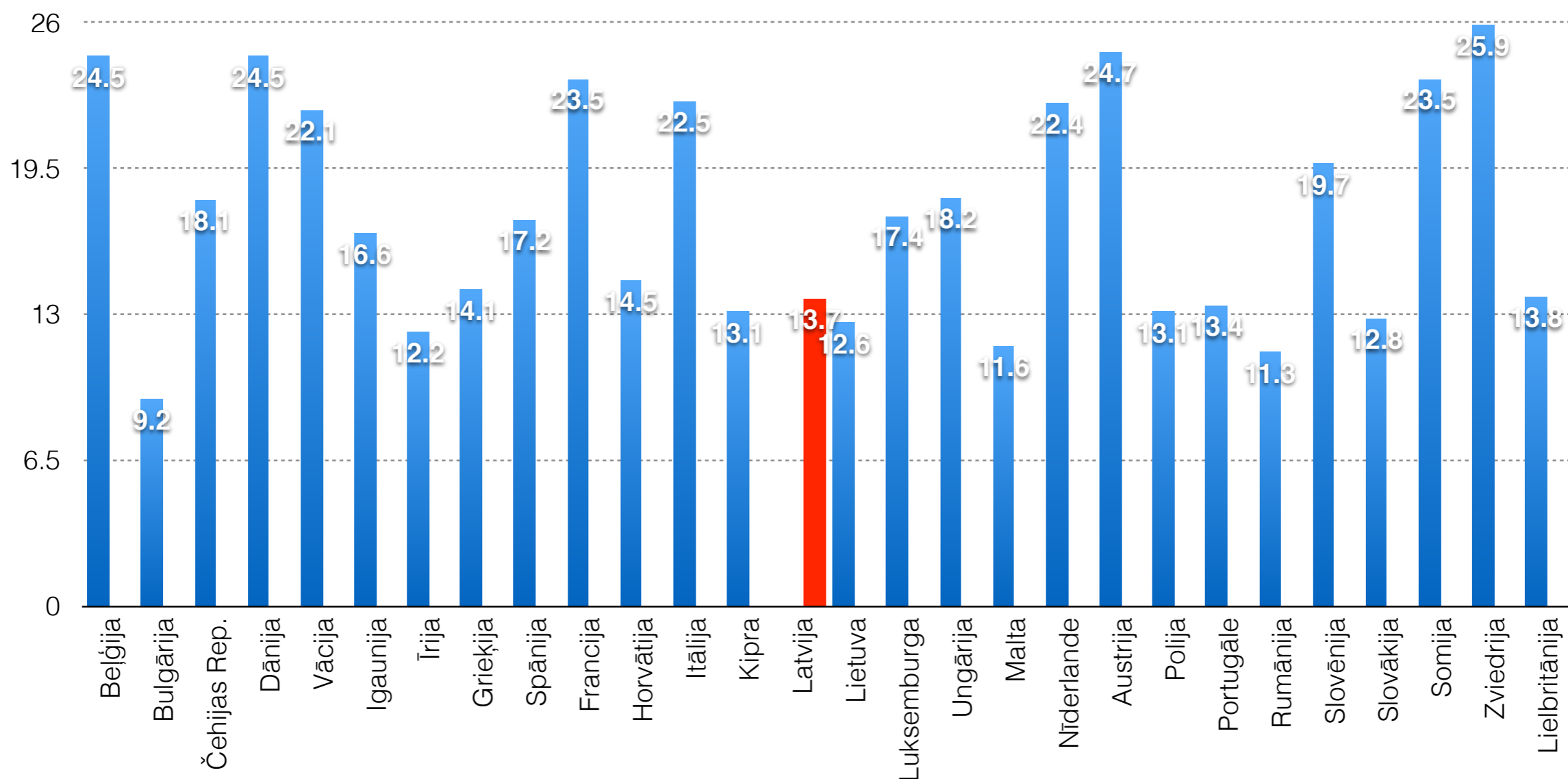
2012. gads (bez soc. iemaksām)

- Atskaitot sociālās iemaksas, nodokļu ieņēmumi procentuāli no IKP Latvijā sastāda 19.5%. Tie ir vieni no mazākajiem ienākumiem Eiropas Savienībā.
- Vidējā attiecīgā likme ES-28 2012. gadā — 26.7%

Darbaspēka nodokļi procentuāli no kopējā IKP

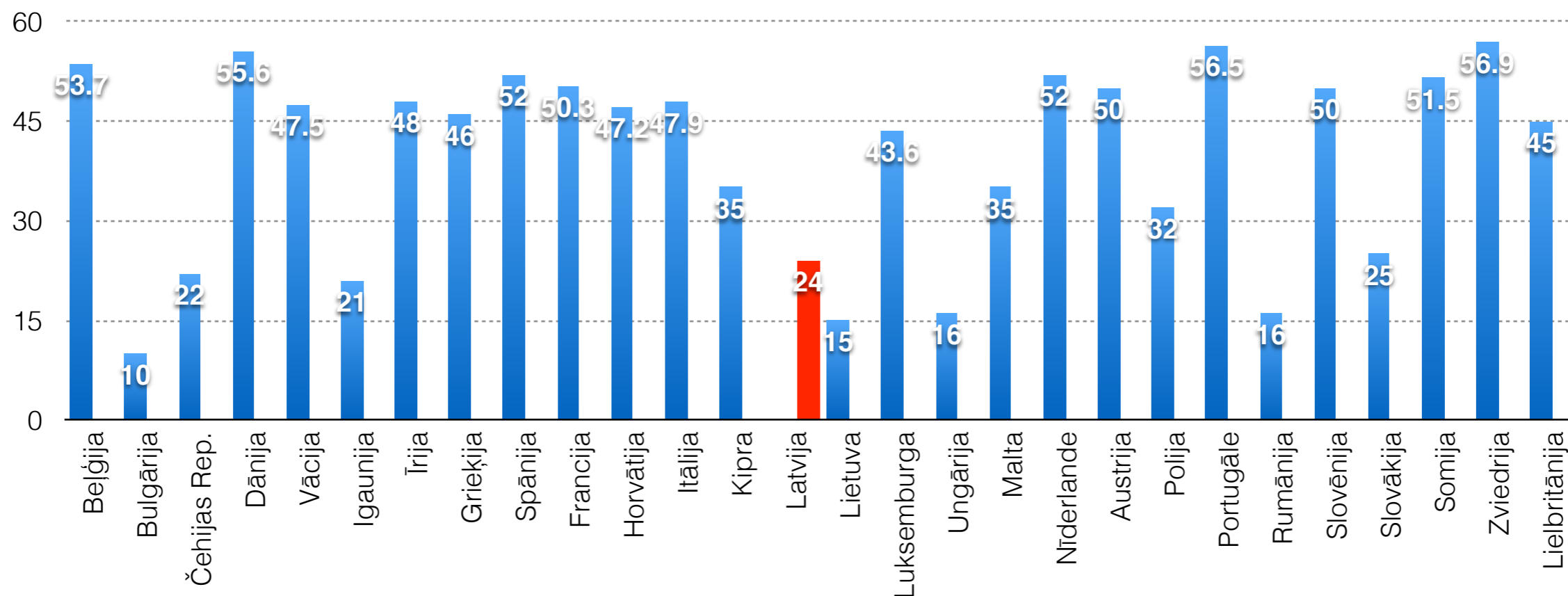
2012. gads

- Darbaspēka nodokļi pret IKP Latvijā ir zemi — 13.7%
- Vidēji ES šī likme ir 20.1%

Maksimālā iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme

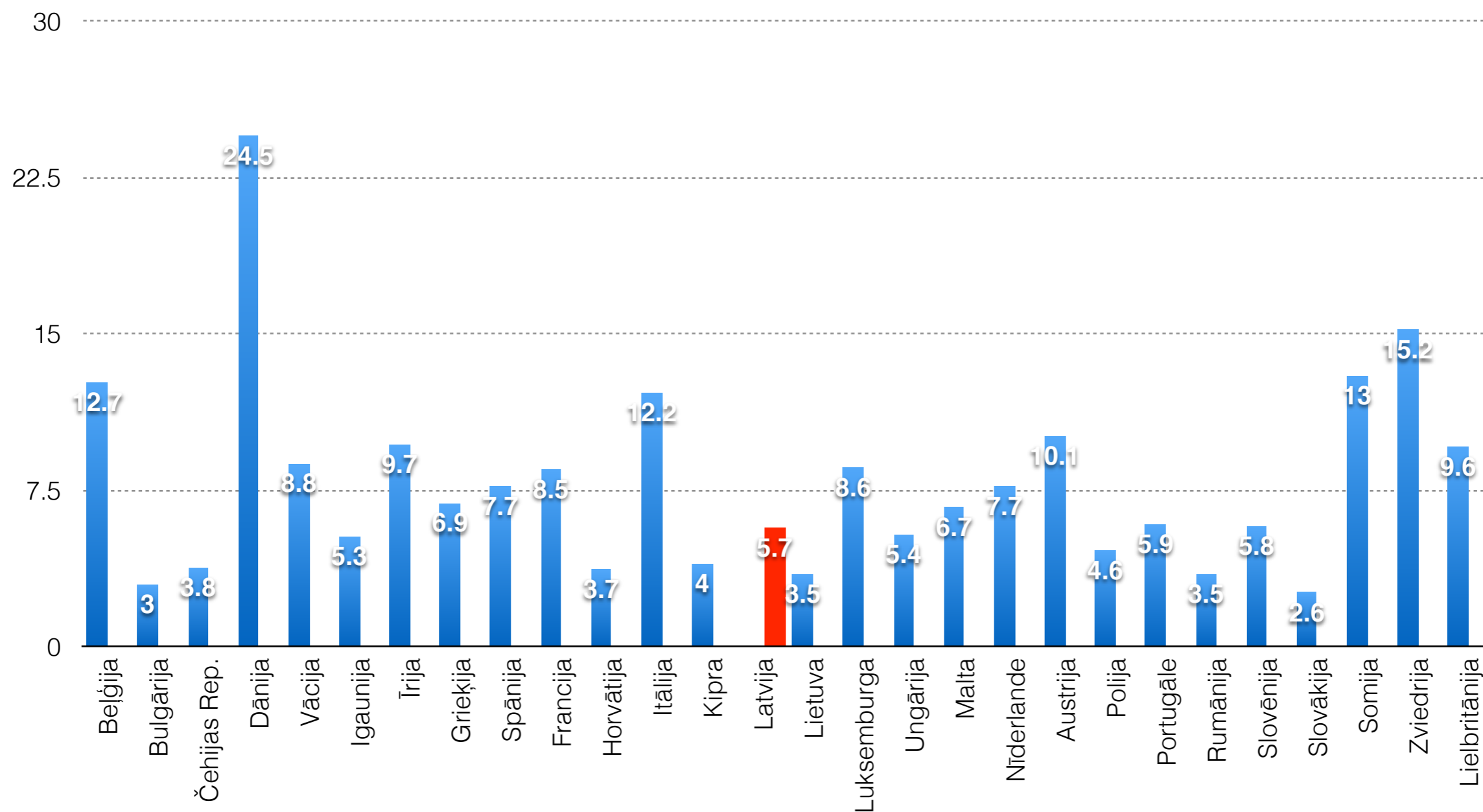
2014. gads

- Maksimālā iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme Latvijā ir viena no zemākajām visā Eiropas Savienībā.
- Arī "investīcijām draudzīgajās" valstīs maksimālās IIN likmes ir krietni augstākas nekā Latvijā — Kiprā (35%), Maltā (35%), Īrijā (48%), Luksemburgā (43.6%).
- Vidējā attiecīgā likme ES-28 2014. gadā — 39.5%

Ienākumi no IIN procentuāli no IKP

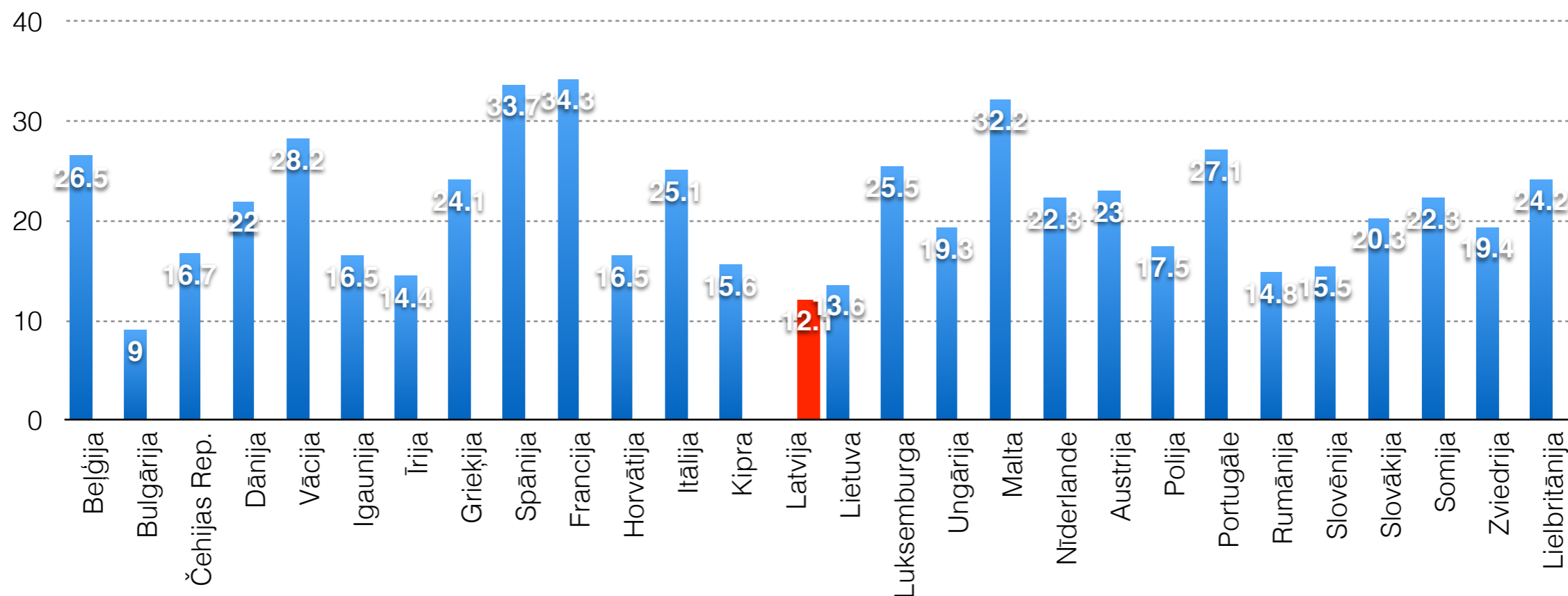
2012. gads

- Latvijā ienākumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa pret IKP ir 5.7%, vidēji Eiropas Savienībā — 9.4%

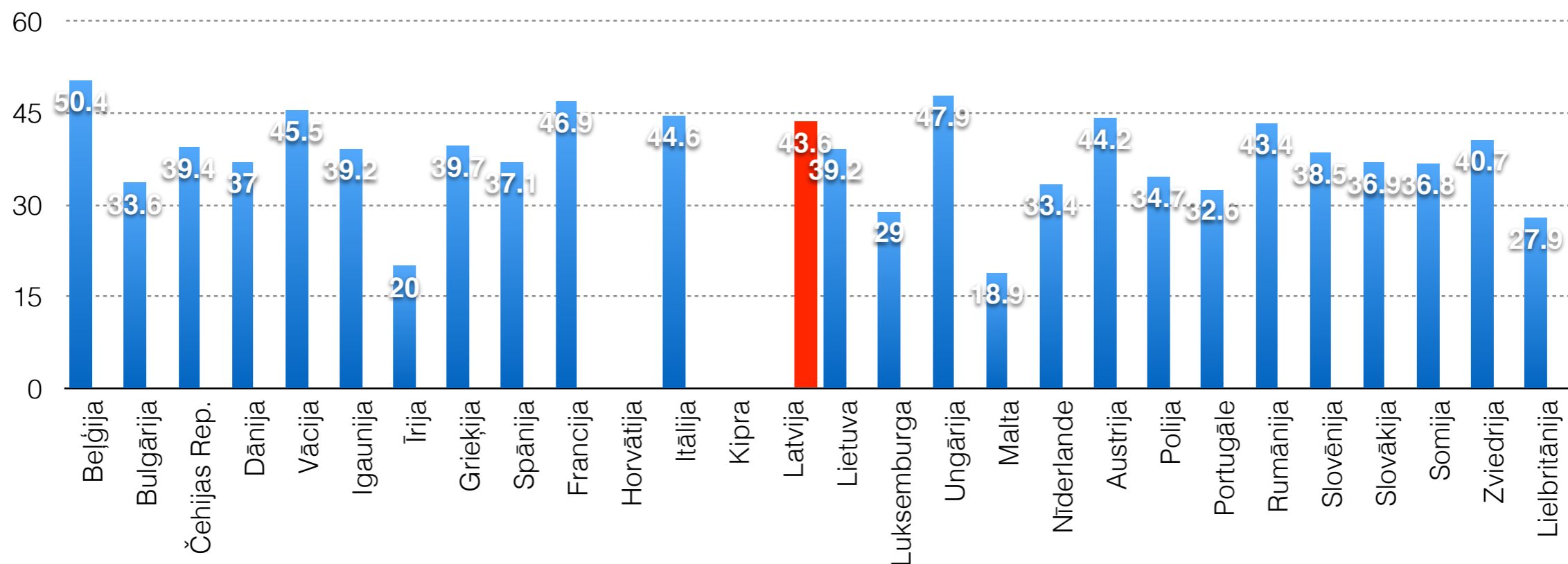
Vidējā efektīvā nodokļu likme ne-finanšu sektorā

2012. gads

- Vidējā efektīvā nodokļu likme, atskaitot Bulgāriju (9%), Latvijā ir zemākā Eiropas Savienībā (12.1%).
- Šī likme ir augstākā Francijā (34.3%), Spānijā (33.7%) un Maltā (32.2%).
- Vidēji ES — 21.1%

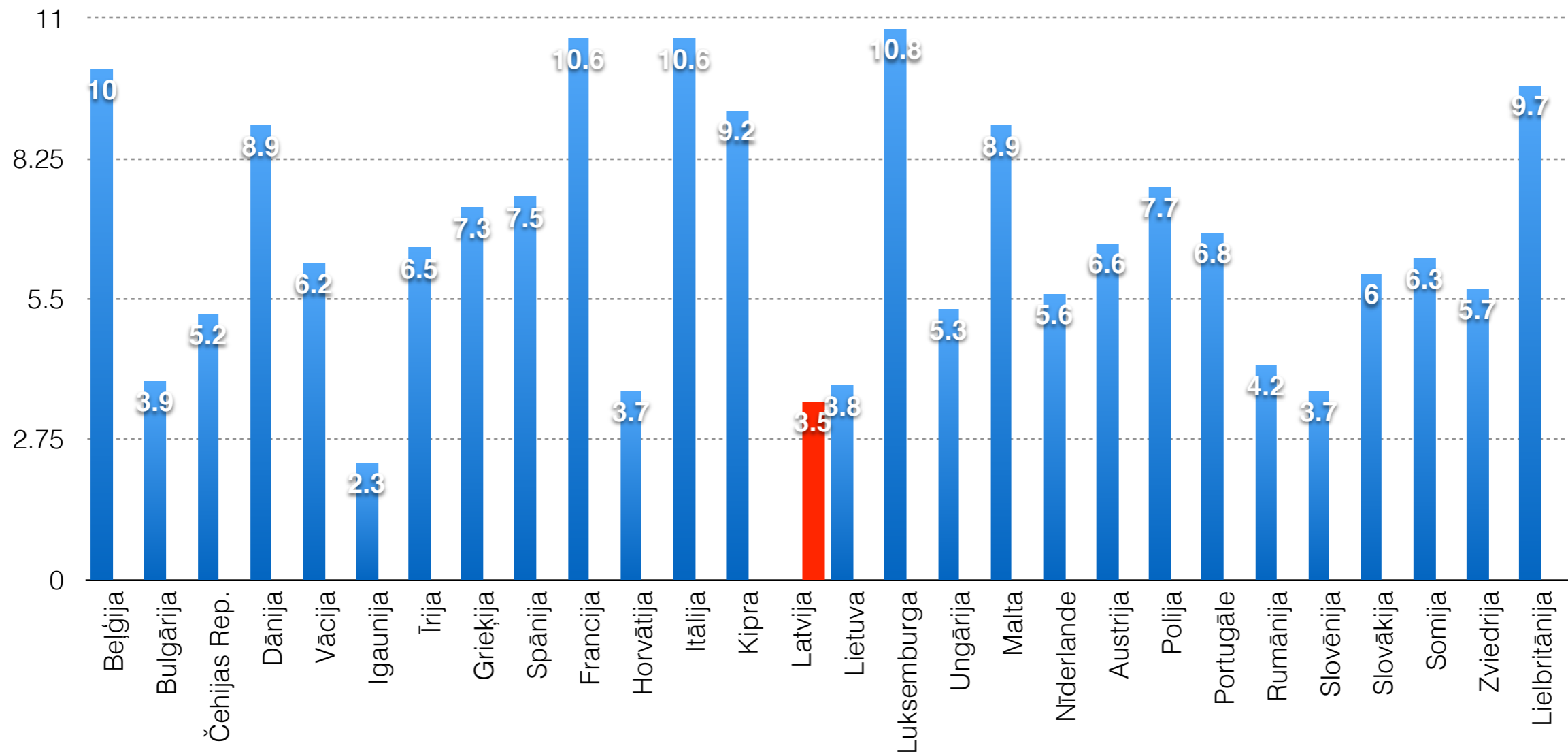
Nodokļu slogs strādājošajam bez bērniem, kurš saņem 67% no vidējās algas (ES-27, 2012. gads)

- Nodokļu slogs Latvijā strādājošajam bez bērniem, kurš saņem 2/3 no vidējās algas ir 43.6%
- Vidēji ES-27 — 36.8%. Starpība — 6.8%
- ES Padome (Eiropas Semestra ietvaros): "Nodokļu slogs mazatalgotiem darba ņēmējiem ģimenēm ar apgādājamām personām ir nedaudz samazinājies, bet nodokļu slogs neprecētiem darba ņēmējiem samazinājās minimāli un joprojām ir augsts."

Kopējie kapitāla nodokļa ieņēmumi (% no IKP)

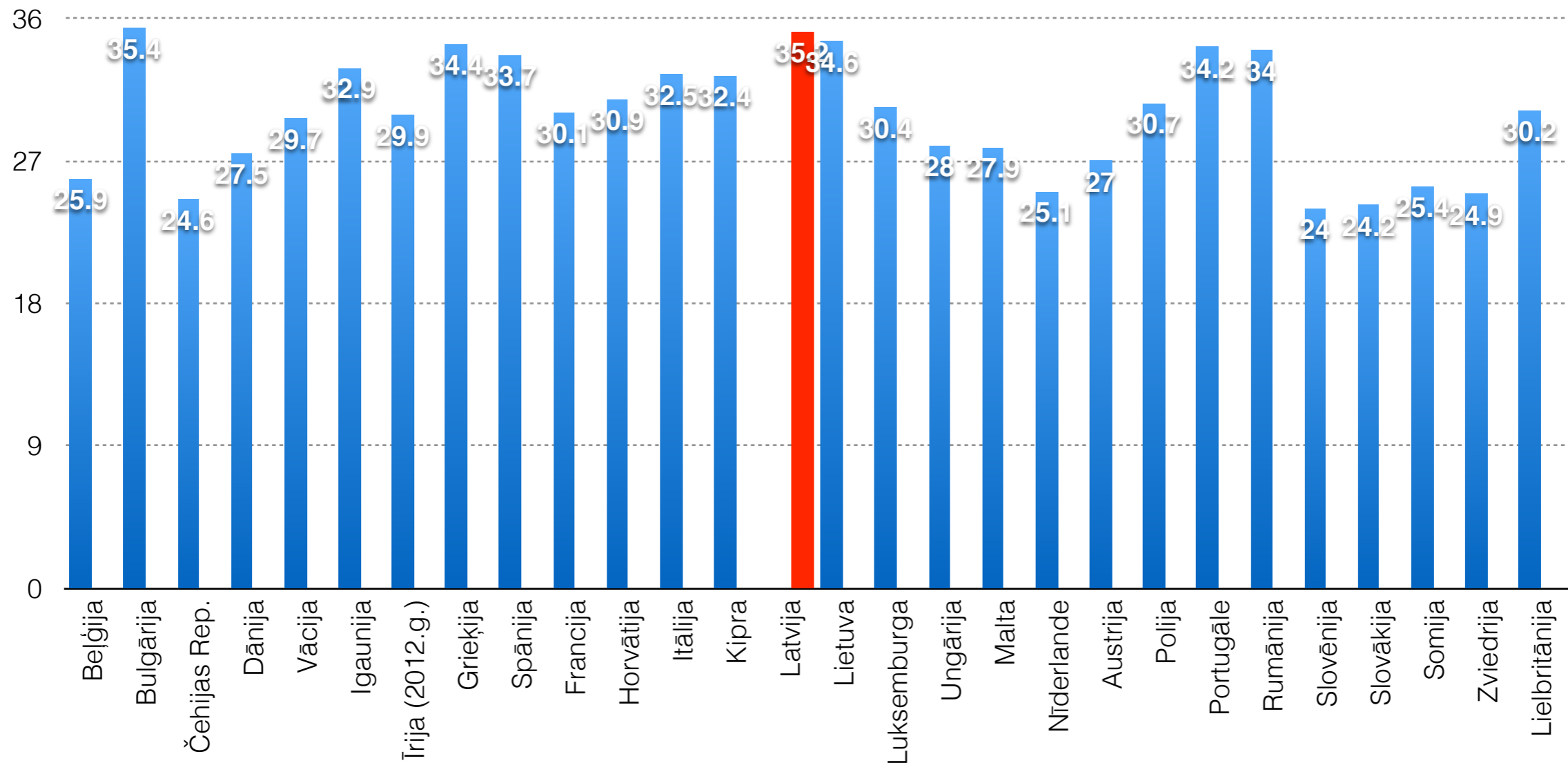
2012. gads

- Kopējie kapitāla nodokļa (uzņēmumu, mājsaimniecību u.c.) ieņēmumi Latvijā procentuāli no IKP (3.5%) ir vieni no zemākajiem ES.
- Vidējā attiecīgā likme ES-28 2012. gadā — 8.2%. Starpība 4.7%

Gini koeficients

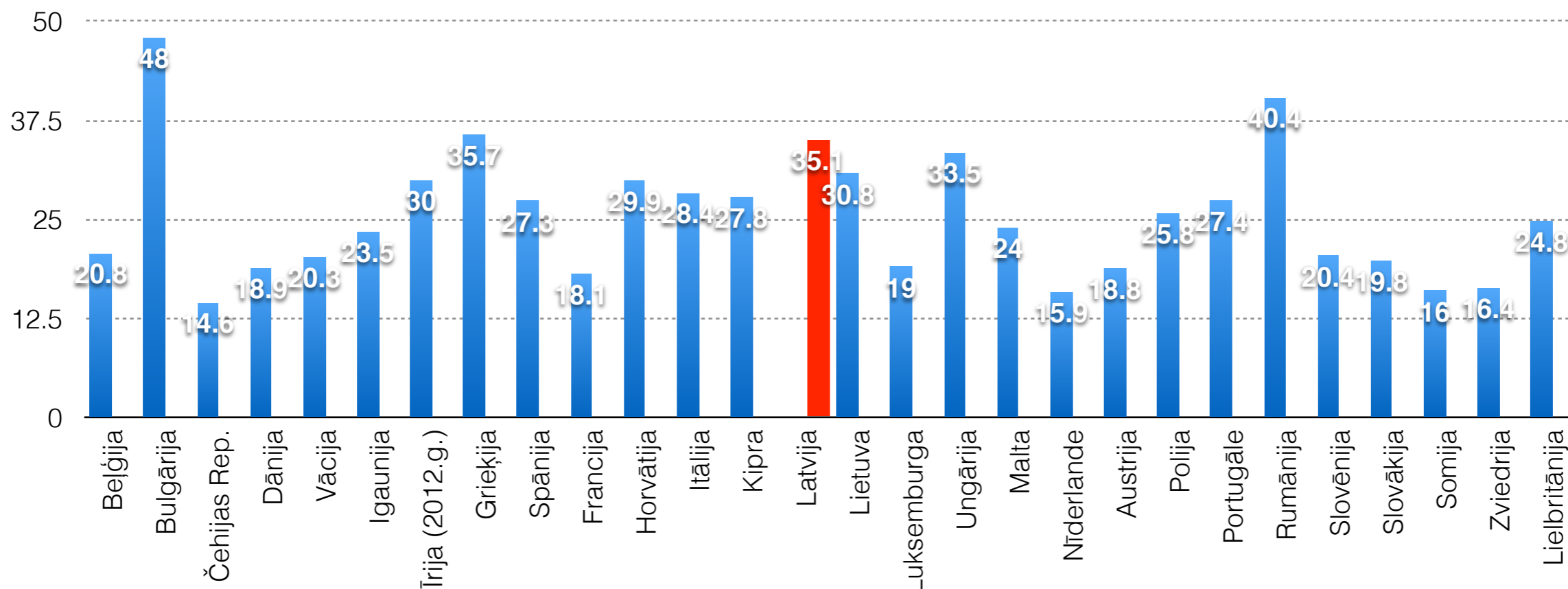
2013. gads

- Latvija ir viena no visnevienlīdzīgākajām valstīm Eiropas Savienībā. Gini koeficients 2013. gadā — 35.2. Latviju pārspēj vien Bulgārija (35.4).
- Gini koeficients ES-28: 30.5.

Iedzīvotāji pakļauti nabadzības un sociālās atstumtības riskam

2013. gads

- Latvijā nabadzības un sociālās atstumtības riskam pakļauta liela daļa iedzīvotāju — 35% jeb vairāk nekā 1/3. Latviju pārspēj vien Bulgārija (48%), Grieķija (35.7%) un Rumānija (40.4%).
- Uz šo problēmu Eiropas Semestra ietvaros norādīja ES Padome, piebilstot, ka "darbspējīgā vecuma iedzīvotāju nabadzība turpina saglabāties augstā līmenī. Bezdarbnieki un ģimenes ar bērniem ir īpaši neaizsargāti, jo sociālie pabalsti nav pietiekami mērķtiecīgi sadalīti."

Neiekasētais PVN

2011. gads

- Pēc Eiropas Komisijas aprēķiniem, 2011. gadā Latvijā netika iekasēts PVN 4.7% no IKP apmērā. Tas ir gandrīz 1 miljards eiro.
- Tikmēr Eiropas Savienībā vidēji netiek iekasēts PVN vien 2.1% apmērā.
- Latvija ir viena no līderēm Eiropas Savienībā neiekasētā PVN statistikā. Citas valstis ar augstiem rādītājiem — Rumānija (7.9%), Lietuva (4.4%) un Grieķija (4.7%).

Latvija un Lielbritānija — salīdzinājums

	Latvija	Lielbritānija	
IKP uz vienu iedzīvotāju (pirktspējas līmenis)	67% no ES	106% no ES	Starpība 1.6 reizes
Minimālā alga gadā	€4320	£13260 (€17292)	Starpība 4 reizes
Neapliekamais minimums gadā	€900 (75x12)	£10000 (€13040)	Starpība 14.5 reizes
Vidējā alga 2014. gadā	€9130	£26500 (€34558)	Starpība gandrīz 4 reizes
Ar nodokli apliekamā ienākumu daļa minimālās algas saņēmējam	79%	25%	leskaitot sociālos maksājumus, minimālās algas saņēmējs Lielbritānijā "uz rokas" saņem 90.3% no saviem bruto ienākumiem; Latvijā — 73.7%
Ar nodokli apliekamā ienākumu daļa vidējās algas saņēmējam	90%	62%	leskaitot sociālās iemaksas, vidējās algas saņēmējs Lielbritānijā "uz rokas" saņem 79% no saviem bruto ienākumiem; Latvijā — 71%
Ienākuma nodokļa likme vidējās algas saņēmējam		20%	Vidējās algas saņēmējs Latvijā tiek aplūkts ar lielāku IIN likmi
Ienākuma nodokļa likme lielāku algu saņēmējiem	23%	20%, 40%	Lielbritānijā, uz pirmajām saņemtajām £31,865 attiecas 20% IIN likme. Uz pārējiem ienākumiem virs šīs summas — 40%
Ienākuma nodokļa likme ļoti lielu algu saņēmējiem		20%, 40%, 45%	Par ienākumu daļu, kas pārsniedz £150,000, IIN likme ir 45%
Neapliekamais minimums, ja gada alga 10 reizes pārsniedz minimālo algo	100%	0%	

